

NORSK FYSIOTERAPEUTFORBUND
Postboks 147 Sentrum
0102 OSLO

Deres ref.:
Vår ref.: 25/33089-1
Saksbehandler: Helga Rudjord
Dato: 29.09.2025

Dette er en kopi. Originalbrevet er sendt til HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET.

.....

Avklaring av utdanningskandidaters rett til å utløse takst A1h

I forbindelse med årets takstforhandlinger ble det diskutert om utdanningskandidater skulle kunne utløse de nye kompetansetilleggstakstene på samhandlingstakster. I den forbindelse ble Helsedirektoratet oppmerksom på at det har skjedd en endring i praksis med hensyn til utdanningskandidater i manuellterapi sin bruk av takst A1h.

Takst A1h har i dag følgende ordlyd og merknad:

A1h	Tillegg for undersøkelse hos manuellterapeut, jf. merknad A4. Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A1d, A1f, A1g, A1i, D40, F1, F21, F22, F23	104,-	104,-	0,-	A4	0
-----	--	-------	-------	-----	----	---

Merknad A4

Det er et vilkår for rett til stønad at behandlingen utføres av manuellterapeut, jf. [helsepersonelloven § 48](#).

Taksten kan utløses fra den dato autorisasjon som manuellterapeut er registrert i Helsepersonellregisteret.

Fysioterapeut som er under masterutdanning i manuellterapi eller godkjent tilsvarende videreutdanning i manuellterapi, kan benytte takstene A8a og A8b i forbindelse med veiledet praksis som er nødvendig for å få godkjent utdanningen.

Helsedirektoratet mener at det utilsiktet har skjedd en endring i praksis når det gjelder bruk av denne taksten, og vi vil redegjøre nærmere for dette nedenfor.

Takst A1h og utdanningskandidater – historikk

Takst A1h ble innført fra 1. juli 2010 etter avtale i takstforhandlingene. Taksten fikk ordlyden: "Tillegg for undersøkelse hos manuellterapeut, jf. § 1" og følgende merknadstekst: "Takst 1h

Helsedirektoratet

Avdeling for helserefusjoner

Helga Rudjord

Postboks 220 Skøyen, 0213 OSLO • Besøksadresse: Vitaminveien 4 • Tlf.: (+47) 47 47 20 20

Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

kan benyttes i tillegg til A1d av manuellterapeuter som har rett til å dokumentere arbeidsuførhet, jf. forskrift om unntak fra vilkåret om legeerklæring når kiropraktorer og manuellterapeuter dokumenterer arbeidsuførheten med erklæring." Denne ordlyden åpnet ikke for at taksten kunne benyttes av utdanningskandidater, og det ble sperret for at utdanningskandidater kunne utløse taksten i KUHR.

Helse- og omsorgsdepartementet har også presisert at utdanningskandidater i manuellterapi med utdanning fra utlandet ikke kan utløse takst A1h eller L-takster, jf. departementets godkjenningbrev datert 11.1.2016 til Universitetet i Bergen:

"Det settes en maksimumsgrense for uttak av refusjon i praksisperioden på 2200 pasientbehandlinger inkludert gruppebehandlinger. Utdanningskandidater kan ikke utløse takst A1h eller L-takster. Utdanningskandidater kan utløse takst A8, jf. merknad A4 tredje ledd i forskrift om stønad til dekning av utgifter til fysioterapi."

Det har etter at taksten ble innført vært en regelendring som har påvirket bruken av takst A1h for utdanningskandidatene. Dette gjelder endringer som følge av bortfall av kravet til henvisning, jf. høringsnotat av 5. desember 2016 om *Oppheving av kravet om henvisning for å få rett til stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos fysioterapeut. Forslag til endring av folketrygdloven § 5-8*. I høringsnotatet foreslo departementet å flytte definisjonen av manuellterapeut fra forskriften § 1 til merknad A4. Det ble presisert at dette var en teknisk endring som ikke hadde rettslig betydning.

Henvisningskravet bortfalt fra 1. januar 2018, og definisjonen av manuellterapeut i §1 ble tatt inn i merknad A4, som foreslått i høringsnotatet. I ordlyden til takst A1h ble det vist til merknad A4, i stedet for til § 1. Bestemmelsen om utdanningskandidater i merknad A4 tredje ledd ble ikke endret: "Fysioterapeut som er under masterutdanning i manuellterapi eller godkjent tilsvarende videreutdanning i manuellterapi, kan benytte taksten i forbindelse med veiledet praksis som er nødvendig for å få godkjent utdanningen." Forståelsen av ordet "taksten" ble endret når det i takst A1h ble vist til merknad A4, og Helfo forstod dette slik at ordet "taksten" viste både til takst A8 og takst A1h. På bakgrunn av dette la Helfo om praksis og åpnet våren 2018 for bruk av takst A1h for utdanningskandidater i manuellterapi. Sperren i KUHR for at utdanningskandidater kunne utløse takst A1h ble da fjernet.

Helsedirektoratet mente våren 2019 at dette var en utilsiktet endring og tok problemstillingen opp med HOD i innspill til takstforhandlingene (brev av 6. mai 2019). Direktoratet pekte på at man enten måtte stramme inn praksis eller akseptere at taksten ble benyttet av utdanningskandidater. Det ble fra 1. juli 2019 tatt inn en presisering i merknad A4 om at utdanningskandidater kan ta takstene A8a og A8b, og merknaden åpnet dermed ikke lenger for at utdanningskandidater kunne utløse takst A1h. Ordet "taksten" ble endret til "takstene A8a og A8b".

Selv om regelverket ble strammet inn, ble dette ved en glipp ikke fulgt opp med kommunikasjonstiltak og endring i regelmotoren i KUHR. Dette betyr at utdanningskandidater siden 1. juli 2019 har fått godkjent regninger med takst A1h i strid med gjeldende regelverk. Intensjonen med presiseringen i merknad A4 var å stramme inn, men dette ble ikke i tilstrekkelig grad kommunisert ut og fulgt opp, og det førte dermed ikke til riktig takstbruk.

Omfanget av utdanningskandidaters bruk av takst A1h

I tabell 1 viser vi totalt antall utdanningskandidater i manuellterapi som har utløst refusjon, antall pasienter, antall regninger og sum utbetalt refusjon.

Tabell 1:

ÅR	ANTALL_BEHANDLERE	ANTALL_PASIENTER	ANTALL_REGNINGER	SUM_UTBETALT_REFUSJON
2018	49	6 749	50 832	14 316 544
2019	49	6 162	47 105	14 098 897
2020	40	5 501	43 014	13 300 838
2021	36	5 315	42 529	17 345 813
2022	28	4 927	35 678	14 410 092
2023	31	4 962	41 724	17 989 025
2024	41	6 642	55 827	25 861 245

I tabell 2 viser vi antall behandlere som har utløst takst A1h, antall pasienter, antall regninger og sum utbetalt refusjon ved bruk av takst A1h.

Tabell 2:

ÅR	TAKS_T_KODE	ANTALL_BEHANDLERE	ANTALL_PASIENTER	ANTALL_REGNINGER	TOTALT_ANTALL_TAKSTER	SUM_UTBETALT_REFUSJON
2018	A1h	13	223	229	229	15 541
2019	A1h	38	3 006	3 380	3 380	234 196
2020	A1h	28	1 835	2 170	2 170	153 350
2021	A1h	27	1 853	2 908	2 908	210 899
2022	A1h	23	2 262	3 932	3 932	294 538
2023	A1h	20	1 380	2 511	2 511	197 940
2024	A1h	28	2 365	4 051	4 051	335 874

Av disse tallene ser vi at det fra 2019 er en stor andel utdanningskandidater som benytter A1h, men ikke alle. I 2019 var andelen 78 prosent, i 2022 82 prosent og i 2024 var det 68 prosent av utdanningskandidatene som benyttet takst A1h.

Konsekvenser for behandlere og folketrygden

Vi har i tabell 2 vist hvor mye som er utbetalt for hvert av årene 2018 til 2024, og til sammen beløper dette seg til 1, 4 millioner kroner i denne perioden. Dette kan anses å være for mye utbetalt fra folketrygden.

For utdanningskandidatene har det oppstått en situasjon der de som har brukt takst A1h har hatt en økonomisk vinning, mens de som har forholdt seg til regelverket og ikke benyttet taksten, har fått mindre utbetalt. Helsedirektoratet har ikke sett på utbetalinger til enkeltkandidater. Hvis vi ser på gjennomsnittlig utbetaling per utdanningskandidat, ble det i

2024 utbetalt i underkant av 12 000 kroner per kandidat for takst A1h. I 2023 ble det utbetalt i gjennomsnitt 9900 per utdanningskandidat for bruk av takst A1h.

Helsedirektoratet har vurdert om bruk av takst A1h etter 1. juli 2019 bør være gjenstand for tilbakekreving. Et argument som taler for dette er at den enkelte behandler har plikt til å sette seg inn i og følge med på regelverket, og direktoratet mener at regelverket har vært tilstrekkelig tydelig fra 1. juli 2019. På den andre siden er det flere forhold som taler mot tilbakekreving. Fra våren 2018 ble Helfos praksis med hensyn til å avvise bruk av takst A1h endret, og det er naturlig at det spredte seg i fagmiljøene at utdanningskandidatene nå kunne bruke takst A1h. Da regelverket ble strammet inn, ble det ikke kommunisert ut at presiseringen i merknad A4 innebar en endring i retten til å utløse A1h. Det ble heller ikke lagt inn en sperre i KUHR for bruk av taksten. Helsedirektoratet og Helfo kan sies å ha medvirket til at feilbruken kunne finne sted ved at krav om takst A1h er blitt godkjent i hele perioden. På bakgrunn av en totalvurdering mener derfor Helsedirektoratet at det ikke bør settes i gang et arbeid med å identifisere og opprette eventuelle tilbakekrevingssaker mot utdanningskandidater som har benyttet takst A1h.

Tiltak for å sikre lik praksis med hensyn til bruk av takst A1h

Helsedirektoratet mener det er viktig å sikre like rettigheter for bruk av takst A1h snarest mulig. Samtidig kan det være hensiktsmessig å vurdere mer generelt hvilke takster utdanningskandidater skal kunne benytte.

Det er i hovedsak to måter å sikre lik praksis på:

- 1) Stramme inn regelverket og regelmotor i KUHR slik at det blir i tråd med intensjonen. Takst A1h blir da ikke en gyldig takst for utdanningskandidater i manuellterapi, og dette bør også presiseres i taksten ved neste anledning. Dette er i tråd med at merknad A4 fra 2019 kun viser til takstene A8a og A8b og HODs presisering i 2016 om at utdanningskandidater ikke kan utløse takst A1h.
- 2) Formalisere gjeldende praksis ved å ta inn en hjemmel for at utdanningskandidater kan utløse også takst A1h. Bruk av taksten er blitt godkjent i mer enn 7 år og utdanningskandidater kan ta de øvrige kompetansetakstene for manuellterapeuter (A8a, A8b, A1d, A1f, B0d, B0f, B8a, B8b). Merk at de nye kompetansetilleggstakstene på samhandling ikke kan benyttes av utdanningskandidater.

Helsedirektoratet vurderer at det er riktig å iverksette alternativ 1 snarest mulig og at dagens praksis med å godta at utdanningskandidater i manuellterapi utløser takst A1h må opphøre. Intensjonen har vært at utdanningskandidater ikke skulle kunne utløse taksten før de har fått autorisasjon som manuellterapeut. Vi vil derfor innføre sperre i KUHR for at utdanningskandidater kan ta A1h fra og med 1. november 2025. Før endringen innføres må det kommuniseres ut til fagmiljøene og EPJ-leverandører at bruk av denne taksten ikke lenger vil bli godkjent.

En nærmere diskusjon om alternativ 2 må eventuelt tas opp i forbindelse med framtidige takstforhandlinger.

Vennlig hilsen

Fredrik Anton Sten Remers Hanssen e.f.
avdelingsdirektør

Helga Rudjord
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

Kopi:

Helfo - Helseøkonomiforvaltningen;NORSK FYSIOTERAPEUTFORBUND;Privatpraktiserende
Fysioterapeuters Forbund (PFF);Norsk Manuellterapeutforening